

TÆNKEPAUSER FOR BØRN, 2020

CoC
Playful
Minds

Børnестemmer og rettigheder

DEN SKABENDE VERDENSBORGER

Af børn i Billund og Jim Højberg

Børnестemmer og rettigheder

Tænkepause for børn

Udgivet af CoC Playful Minds A/S 2020

Forfattere: En gruppe børn i alderen 9-17 år fra Billund og Jim Højberg

Redaktion: Cecilie Tang-Brock og Karin M. Villumsen, CoC Playful Minds

Design og grafisk opsætning: Kristine Schmidt, CoC Playful Minds
og liathansen reklame

Illustrationer: Mette Højgaard

Trykkeri: C S Grafisk

Ansvarshavende: Karin M. Villumsen, CoC Playful Minds

ISBN 978-87-93907-14-0 (Paperback)

ISBN 978-87-93907-15-7 (PDF)

Tænkerpauser for børn
Viden samskabt med børn
Our World Academy, OWA

Vil du være med til en tænkepause?

Her er **7 tænkepauser** lavet med og for børn.

Du kan læse tænkepauserne selv, sammen med dine venner eller med din mor eller far.

Du får også **7 tankelege**, som kan leges hjemme ved spisebordet, i bilen, på en gåtur, i skolen, på togturen, til fødselsdagen, ved bålet eller i helt andre sammenhænge, hvor du er sammen med andre.

God fornøjelse.

Lytter I altid til det, de voksne siger?

Klokken er 3 minutter i 8. Du er på vej i skole og træder godt til i pedalerne. Din gamle cykel yder sit bedste. Lige da du kommer ind i skolegården, ringer det ind. Du smider din cykel i cykelskuret og løber. Du møder Hans, Lasse og Maja i døren.

"Nå, er I klar til endnu en gang tortur?" spørger Hans.

"Skoler burde være forbudt," siger Lasse. "Hvis børnene bestemte, ville alle skoler blive nedlagt!"

"Nåh," indskyder du. "Måske ikke alle skolerne."

"Du mener da ikke, at skoler er gode?" spørger Hans vantro.

"Måske ikke skoler. Men det er da godt at lære noget," siger du. Maja nikker. "Men det er surt, at vi skal møde så tidligt."

"Jeg synes, det er værre, at vi skal være her så længe," sukker Lasse.

"Jeg synes, vi skulle lære noget andet," siger Maja. "At vi selv må være med til at bestemme, hvad vi vil lære."

I nikker alle.

"Kan I skynde jer lidt. Det har ringet ind." Det er én af lærerne, der kommer forbi. I løber ind i klassen.

"Stille!" råber Anni. Hun sætter sig oppe ved katederet og kigger ud over klassen. Da I er faldet lidt til ro, fortsætter hun. "Vi er færdige med vores bog i dansk og skal i gang med en ny. Er der nogen, der har et forslag til, hvad vi skal læse?"

Flere rækker fingeren op.

"Hvad siger du Maja?"

"Jeg synes, vi skal læse, *Hvis livlinen brister* af Jim Højberg. Det er en bog om gadedrenge i Portugal. Den, synes jeg, er god."

"Fin idé," siger Anni og skriver den op på tavlen.

"Jeg synes, vi skal læse en pornobog," foreslår Hans.

"Gider du godt tage det her lidt alvorligt?" sukker Anni. "Jeg prøver faktisk på at drage jer ind i beslutningerne. Hvad vil I gerne lave?"

"Jeg vil foreslå *Harry Potter*," siger Frede.

"Det er bare, fordi du har læst den!" råber Lasse.

"Den er for tyk," siger Hans.

"Hvad så med *Antboy*?" foreslår Frede. "Det er om en dansk superhelt. Den er filmatiseret."

"Så kan vi se filmen," siger Hans glad. Anni skriver *Antboy* op på tavlen

"Selv har jeg også et forslag," siger Anni. "*Hvis der var krig i Norden* af Janne Teller. Bogen ligner et pas og handler om

**"Voksne
tager
aldrig børn
alvorligt!"**

nogen, der må flygte fra Danmark, fordi der er krig." Hun skriver forslaget op på tavlen. "Så skal vi stemme om de tre forslag. Hvem går ind for Majas forslag?" 11 rækker hånden op. 9 stemmer på Antboy, mens der kun er 3, der stemmer på Annis forslag.

"Fint," siger Anni. "Så bliver det, *Hvis livlinen brister*. Jeg skal lige se, om vi kan få den som klassesæt." Hun slår bogen op, men den findes *ikke* som klassesæt. Det gør *Antboy* heller ikke.

"Det er ærgerligt," siger Anni. "Så bliver det, *Hvis der var krig i Norden*. Den kommer på fredag."

Og så fortsætter dansktimen.

"Hvor er Anni streng," hvæser Maja, da I kommer ud til frikvarter. "Hun tager os ikke alvorligt. Hun siger, at vi må være med til at bestemme, men hun har allerede bestemt, hvilken bog vi skal læse. Hun havde allerede bestilt bogen, så den kunne være her på fredag. Så skal hun lade være med at sige, at vi må være med til at bestemme!"

"Voksne tager aldrig børn alvorligt!" påstår Hans.

"Det, synes jeg, nu ikke helt passer," siger du. "Jeg synes tit, at Anni lytter til det, vi siger."

"Når de voksne lytter til os, behøver de jo ikke være forpligtet til at opfylde vores ønsker. Man kan godt blive taget alvorligt, selvom alle ens ønsker ikke kan blive til noget," siger Frede.

"Det er rigtigt, men i dag tog hun os *ikke* alvorligt. Hun havde bestemt, hvilken bog vi skulle læse. Så skal hun ikke lade som om, vi har medbestemmelse!" Maja er stadig vred.

"Men det er vigtigt, at de voksne lytter til os. Alt for tit hører de slet ikke efter," siger Hans.

"Hvis Lasse vil købe et nyt spil, spørger han måske sin far, mens han er ved at reparere bilen. Hans far siger *ja*, fordi han ikke hører efter. Er det så godt, at han må købe et spil, eller er det dårligt, fordi faren ikke tager ham alvorligt og lytter til ham?" spørger du.

"Jeg synes, det er fedt," siger Lasse. "Så kan jeg købe et spil."

"Måske kommer han og skælder dig ud bagefter."

"Men han har givet lov."

"Jeg synes også, det er vigtigt, at de voksne lytter. Men en gang imellem siger børn jo noget åndsvagt," indrømmer Hans.

"Tal for dig selv," griner Maja.

"Men hvis du kommer og siger til din far, at du gerne vil have en Lamborghini, så er det ikke realistisk. Det, man spørger om, skal være relevant."

"Hvad betyder det, når noget er relevant?" spørger du.

"Noget der er vigtigt," siger Hans.

"Hvis du har brug for hjælp, så er det relevant. Og så tager de dig kun alvorligt, hvis de lytter og derefter hjælper."

"Når noget er relevant, er det noget, der gør en forskel."

"Hvis en 2-årig kommer og beder sine forældre om en is, så kan de give hende den eller lade være. Det er ikke superrelevant, men hun vil gerne," siger Lasse. "Men når jeg mange gange har bedt lærerne om, at jeg gerne vil skifte klasse, så er det relevant! Og alligevel får jeg ikke lov."

"Måske tager de det alvorligt, men det kan bare ikke lade sig gøre," siger Maja og lægger en arm om ham.

"Jeg *føler* mig ikke taget alvorligt!" Siger Lasse og kigger ned i jorden.

I kigger alle på Lasse. I ved ikke, hvad I skal sige. Hvordan tager I det alvorligt? Efter et stykke tid ser Lasse op og begynder at smile.

"Nu gider vi ikke snakke hele tiden. Lad os lave noget sjovt. Lad os lege."

Du tænker lidt over det, I har snakket om.

Tror du, Anni ville lade jer læse Majas forslag til bog, hvis hun havde kunnet skaffe den som klassesæt?

Du tænker videre: Hvornår er jeres ønsker alvorlige? Er det kun de voksne, der kan bestemme, om noget er relevant?

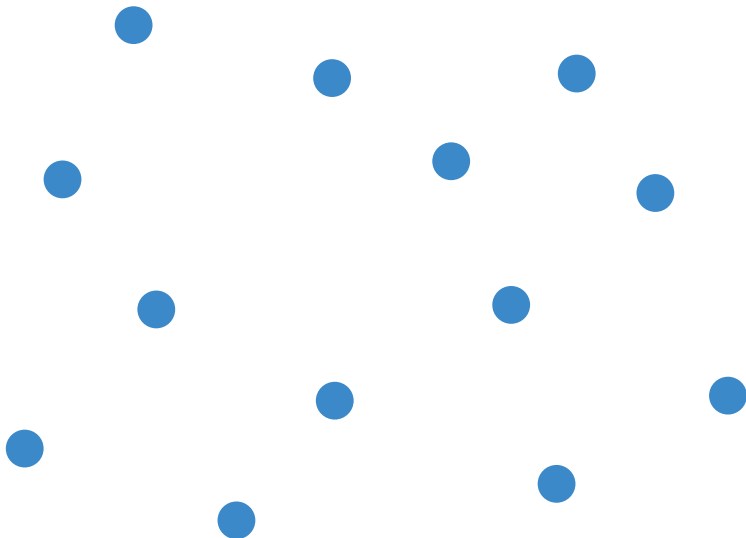
Lytter I altid til det, de voksne siger?

"Ja," siger Frede. "Lad os se, hvor meget vi kan 'lytte' til

hinanden. Hvor meget vi fornemmer de andre i gruppen. Vi skal sammen tælle til 21. Men ingen må sige to tal i træk, og vi må ikke sige et tal samtidigt. Og alle skal mindst sige ét tal. Vi skal lære at lytte, men vi skal også byde ind. Vi begynder nu."

Der er stille et stykke tid. Så siger Hans et. Så siger Lasse to. Lidt efter siger du og Maja tre næsten i munden på hinanden.

"Forfra," siger Frede. Alle griner, og I begynder igen. Først ottende gang lykkes det.

Tankeleg 1

Er du med på en Tankeleg?

Du kan for eksempel lege legen med dine venner i spejderklubben, over telefonen og med familien, når I er ude at gå en tur.

1. Legen starter ved, at én af jer tæller 1, 2, 3 NU
2. I skal ikke aftale, hvem der starter, men på et tidspunkt siger én af jer 1
3. Herefter tæller I sammen til 21. Alle SKAL sige mindst ét tal
4. Hvis to siger et tal på samme tid, starter I forfra

God fornøjelse.

Kan man blive taget alvorligt uden, at man ved det?

"Din mor er ellers lidt af en sovetryne," siger du til Frede, da I er på vej hjem fra skole.

"Ja, fedt billede," griner Hans.

Alle griner. Undtagen Frede.

"Hun blev skidetosset," siger han. "Det er altså helt urimeligt. Bare fordi jeg lagde et enkelt billede af hende op på Snapchat. Jeg mener, hun poster hele tiden billeder af mig på Facebook. Hun har lagt et billede af mig op, hvor jeg som 3-årig går rundt med bar røv. Hvor fedt er det lige. Eller fra sommerferien, hvor jeg første gang gik rundt i badebukser og lignede en hvid asparges. Hun har ret til det hele, men når jeg lægger et billede op ad hende, der ligger og snorksover i sofaen, så er helvede løs."

"Har du sagt til hende, at du ikke synes, det er fedt, at hun lægger disse billeder op ad dig?" spørger Maja.

"Nej, det har jeg godt nok ikke. Men når hun gør det, er der vel ingen grund til at flippe ud, fordi jeg lægger et enkelt billede op ad hende. De voksne kan bare gøre, hvad de vil, mens vi andre ingenting må. Det er ikke at tage os alvorligt!"

"Måske forstår hun det nu," trøster du. "Måske holder hun op med at lægge billeder af dig ud."

"Jeg tvivler. Hun er i alt fald stadig skide tosset på mig. Det, synes jeg ikke, er rart."

"Nej. De voksne skal gøre en tryk. Det er måske den vigtigste opgave for forældre og lærere. Og det gør de ved at lytte og prøve at forstå os," siger Maja alvorligt.

"Er det altid relevant at blive hørt, hvis man ikke bestemmer i sidste ende?" spørger du.

"Ja," siger Hans bestemt.

"Kun hvis det kan få betydning for afgørelsen," siger Maja.

"Når Anni har bestemt, hvilken bog vi skal læse, skal hun ikke spørge, hvad vi gerne vil læse. Ikke når hun er ligeglad med vores svar."

"De skal heller ikke spørge, hvor vi synes, vi skal hen på ferie, hvis de allerede har bestemt det," siger Frede. "Men er de åbne over for vores forslag, så kan vi diskutere det. Og så kan det godt være, at det ikke er vores forslag, der bliver vedtaget. Men det har været med i overvejelsen."

"I går forlangte min far, at jeg skulle smage på stegt lever," siger Lasse. "Han sagde, at jeg er kræsen, når jeg ikke kan lide stegt lever. Men hvad med ham selv? Han kan ikke lide stegt torsk! Men det laver mor aldrig. Så der er ikke nogen, der tænker på, at han er kræsen. Er det at tage mig alvorligt?"

"Nej!" siger Hans. "De voksne kritiserer os tit for ting, hvor de ikke selv er bedre. Det er i orden at rette på os, men det

virker unfair, når de ikke selv kan leve op til det, de vil have, vi skal gøre."

"Ja, det er vigtigt at blive hørt, men derfor har de voksne stadig ret til at tage beslutninger. Forældrene ved bedst," siger Frede.

"Hvad mener du med at vide bedst?" spørger du.

"Hvis jeg gerne vil være oppe hele natten, ved de, at det vil give mig problemer næste dag i skolen."

"Ved du ikke det selv?" griner Hans.

"Jo, jo, men derfor kan det da godt være sjovt at være oppe hele natten."

"Ja, måske en enkelt gang," siger Maja.

"Ja, ja," forsvarer Frede sig. "Mine forældre ved, at det er vigtigt for mig, at jeg passer min skole. Derfor skal jeg sove."

"Du har ret," siger du. "Men de kunne måske spørge dig, hvorfor du vil være oppe hele natten. Hvis det bare er for sjov, synes jeg også, de voksne skal sige, at du skal gå i seng. Måske har de endda pligt til det. Men hvis du er interesseret i nattehimlen, er det måske i orden, at du en gang imellem er oppe."

"Ja, de voksne skal tage sig tid til at lytte til os for at tage os alvorligt men også huske deres ansvar," siger Hans med fast stemme.

"Men kan man blive taget alvorligt, uden at man ved det?" spørger du.

"Måske," siger Hans. "Nogle voksne forstår mig bedre end andre. Og man behøver ikke at være enig."

"Det kender jeg godt. Min bedstemor kender mig bedre end mine forældre gør!" påstår Lasse.

"Det kender jeg godt; på nogle punkter," griner Frede. "Min bedstemor kan ikke forstå, at det er så vigtigt at have en mobiltelefon. Det kan min mor bedre forstå. Men alligevel tager hun mig ikke alvorligt. Da min telefon var gået i stykker, og jeg spurgte om en ny, spurgte hun bare, om jeg havde penge til at købe en ny! Det var da ikke et fedt svar. Jeg mener, hun ved da selv, hvor lidt hun giver mig i lommepenge. Nemlig ingenting!"

"Hun lyttede trods alt og svarede," siger du. "Det er en begyndelse."

"Måske skulle du spørge, om du kan låne af hende. Så får du måske lov. Så kan I aftale, hvordan du betaler tilbage."

"Jeg ved ikke," siger Frede.

"Nej, man kan ikke vide det, hvis man ikke spørger," svarer Lasse.

Alle nikker. Her er noget vigtigt. Der må sættes ord på forholdet mellem de voksne og børnene.

"Men jeg tror nu," siger du, "at de voksne tager os mere alvorligt, end vi tror. Når de siger, at vi skal i seng, eller at vi skal spare op til en ny telefon, kan der jo godt være en mening med det. Måske er det vigtigt, at vi lytter til de voksne. Prøver at forstå, hvad de mener."

**Kan de
voksne ikke
godt tage
børn alvorligt,
uden at
børnene
opdager det?**

"Det vil jeg kun, hvis de også tager mig alvorligt," råber Hans. "Alt for tit bestemmer de bare noget, fordi de vil bestemme! Jeg giver ikke noget for det andet fis!"

"Tja," sige Maja. "Der er noget om det, I siger. Begge dele er lidt rigtigt."

Hvordan kan to forskellige ting være rigtigt begge dele? tænker du.

Kan de voksne ikke godt tage børn alvorligt, uden at børnene opdager det?

Men hvornår ved de voksne, hvad der er bedst for børn?

Det er ikke altid nemt at finde ud af.

"Nu ved jeg i alt fald, hvad der er bedst for mig," siger Frede. "Det er, at hovedet slapper af. Lad os lege i stedet for at tale."

"Enig," siger Hans ivrigt. "Hvad skal vi lege?"

"Jeg har en idé," siger du.

Alle kigger ivrigt på dig.

"Vi skal gå sammen to og to. Vi skal have en ... strikkepind eller lignende."

"Nu går jeg ikke rundt med en strikkepind," vrænger Hans.
"Mit strikkesøj ligger derhjemme."

Alle griner.

"Vi kan også bruge en blyant eller en tusch," forklarer du.
"Så står du over for din makker. I skal så holde "pinden" op med højre hånd. Så tager I imod makkerens tusch/pind med venstre hånds pegefinger. Så står I med to "pinde" imellem jer, som I kun må holde med pegefingrene. Forstået?"

Alle ser lidt forvirrede ud, men da de prøver, viser det sig at være ret logisk.

"Så skal I følge hinandens bevægelser, uden at I taber "pinden"."

Nu begynder en flot dans, hvor I hele tiden skal bevæge jer rundt, mens I mærker hinandens bevægelser.

Lidt efter går I sammen fire og fire. Til sidst er I alle med i en kreds.

Tankeleg 2

Er du med på en Tankeleg?

Prøv for eksempel legen med dine forældre og søskende.
Eller 1-6 af dine venner.

1. Placér en pind eller lignende mellem din og en andens pegefinger på venstre hånd
2. Placer en pind eller lignende mellem din og en andens pegefinger på højre hånd
3. Bevæg jer nu ved, at I følger hinandens bevægelser

God fornøjelse.

Er du konge eller hvad?

Næste dag bliver du overhalet af en bil, da du næsten er fremme ved skolen. Inde i bilen sidder Hans ved siden af sin far. Hans vinker til dig og griner. Da du når frem, står Hans og venter på dig.

"Nå, cykelrytter. Du kommer ikke en gang for sent i dag." Han slår dig venskabeligt på skulderen.

"Er din cykel punkteret?" spørger du.

"Nej. Jeg gad bare ikke cykle i dag," svarer han.

"Hvordan vil du så komme hjem?"

"Min mor henter mig."

"Er du konge eller hvad?" spørger Lasse, der er kommet hen til jer. "Konge med egen chauffør."

"Du bliver da også en gang imellem kørt," siger Hans til Lasse.

"Jeg er blevet kørt én gang i år. Da var min cykel punkteret."

"Du kunne da bare gå," griner Hans.

"Jeg har fem kilometer og var sent på den. Så kørte min mor mig."

"Jeg ville heller ikke have min far og mor til at køre mig, hvis

de havde sådan en gammel bil, som dine forældre har. En skod Skoda fra nittenhundrede og hvidkål," siger Hans.

"Hold dog mund," råber Lasse. "Jeg synes, det er rart at cykle. Det giver mig frihed. Jeg skal ikke stå og vente på, at min mor er forsinket. Eller hvis vi får fri en time før, kan jeg bare cykle hjem."

"Og desuden er det sundt at cykle," siger Frede, der er kommet og også har en mening. "Og det er godt for miljøet at cykle. Meget bedre end at køre i bil. Men det kræver selvfølgelig, at man ikke har over ... 12 kilometer. Så er det noget andet."

"Maja bliver også kørt," siger Hans og peger på Maja, der netop er stået ud af en stor fed Volvo. "Skal I ikke også drille hende?"

"Drille mig?" spørger Maja glad. "Hvad vil I drille mig med?"

"Du bliver kørt til skole som en lille baby," siger Hans.

"Ja," siger Maja alvorligt. "Min mor er ikke tryk ved at lade mig cykle. Jeg skal igennem den store rundkørsel, hvor der er rigtig meget trafik om morgenen."

"Du kan da bare køre en omvej og køre igennem cykeltunnellen," foreslår du.

"Ja, men jeg er ikke selv glad for, at jeg cykler gennem tunnelen. Der står tit nogle fulde mænd dernede og råber," forklarer Maja.

"Du har ret," siger du. "Man skal kunne cykle trygt. Ellers er det ikke godt."

"Hvordan kan det blive mere trygt at cykle?" spørger Hans.

"Der skal laves flere og bedre cykelstier med belysning," foreslår Frede.

"Der skal saltes ordentligt, når det er glat," siger du. "Jeg cykler ikke, hvis der er is på vejen."

"Men det handler også om at vide noget om, hvordan bilisterne kører," siger Maja. "Er vi trygge ved dem? Tror vi på, at de ser os og holder tilbage?"

"Måske kunne vi mødes og følges ad," foreslår Lasse. "Hvis vi er flere sammen, er det mere trygt. I alt fald trygt og mere sikkert at køre gennem tunnellen."

"Det vil jeg gerne," siger Maja. "Jeg vil gerne cykle. Jo mere man cykler, jo mere tryk bliver man. Jeg vil gerne være sikker i trafikken, men det er jeg bestemt ikke. Jeg håber, min mor giver mig lov."

"Skal vi aftale, at vi mødes nede ved hallen i morgen?" spørger du. "Så kan vi alle følges."

"Jeg kommer også," siger Hans.

"Det er da en omvej for dig," siger Lasse.

"Men hvis vi gør det sammen, vil jeg gerne køre en lille omvej."

"Også selv om det regner?" spørger Frede drillende.

"Ja. I kan regne med mig. Skal vi sige 20 minutter i otte?"

Alle smiler og nikker. Det er en god plan.

Tankeleg 3

Vil du være med til en tankeleg?

Du kan for eksempel lege legen med dine søskende på bagsædet i bilen, over Teams (eller anden online medie) med dine klassekammerater eller sammen med familien i sommerhuset.

1. I stiller jer i en rundkreds
2. Én af jer sender en besked ved at lave et pendulsving med armene mod højre og sige "zip". Personen til højre sender beskeden videre på samme måde. Fortsæt dette indtil alle deltagere har fået og sendt et Zip
3. Der indføres nu et Zap, der er et pendulsving med armene mod venstre. Et Zap får et Zip til at skifte retning fra højre mod venstre
4. Når der er styr på Zip og Zap, indføres et Zup. Et Zup sender beskeden på tværs af rundkredsen og laves ved, at maven skydes frem og armene tilbage, mens man siger "zup". Det er nu den, der blev peget på, der kan sende beskeden videre med et Zip, Zap eller et Zup

God fornøjelse.

Her i klassen er det *mig*, der bestemmer!

Da det ringer ind til første time, sidder I på jeres pladser og venter på Anni. Hun kommer lidt efter ind i klassen med en ny dreng.

"Godmorgen," siger Anni. "I dag får I en ny klassekammerat."

I kigger alle forundret på den nye dreng. Hans begynder at grine.

"Det er Malik," siger Anni.

"Malik? Hvorfor hedder du sådan et underligt navn?" spørger Frede.

Drengen står bare og kigger ned i jorden.

"Malik kommer fra Grønland," forklarer Anni.

"Spiser du så sæler?" råber Lasse.

"Kan han snakke dansk?" spørger Hans.

"Nu slapper I alle sammen af," siger Anni strengt. "Malik har boet i Danmark i tre år sammen med sin far og mor. Men de er lige flyttet her til byen. Men hvordan tror I, det er at starte på en ny skole, hvis alle overfalder dig med spørgsmål, så snart du er kommet ind ad døren? Tror I, at han føler sig særlig tryk?"

Der er helt stille i klassen.

"Det var jo ikke ondt ment," siger Hans så. "Jeg driller da også mine venner."

"Tror du, at de synes, det er rart at blive drillet?"

"Når det er for sjovt, synes jeg, det er i orden," fortsætter Hans. "Folk kan godt være søde, selvom man gør grin med hinanden. Man kan godt joke med sine venner."

"Hvordan ved du, om de kan tage det?"

"Det ved man ikke." Hans trækker på skuldrene. "Man prøver!"

"Jeg vil gerne høre, hvad I tænker. Hvad vil det sige at være tryk," siger Anni så og kigger ud over klassen.

Maja byder ind. "Vi snakkede før timen om, hvad der gør en tryk i trafikken. Altså når man cykler. Vi skal have kendskab til reglerne og tro på bilisterne. Vi skal se os godt for men også tro på, at de ser os og tager hensyn. Er vi usikre på det, er det ikke trygt. Sådant er det også i klassen. Tror vi på, at vores kammerater ser os og vil støtte os?"

"Tak Maja," siger Anni. "Andre der tænker noget?"

"Man føler sig tryk, hvis man har nogen at snakke med," siger Frede.

"Nogen man kan støtte sig til," siger du.

"Man er først tryk, når man kender nogen," siger Lasse. "Når man er sammen med nogen, man kan regne med. Man skal kende dem så godt, at man ved, hvor grænsen går."

Alle nikker.

"Hvis man er utryg, kan man mærke det i hele kroppen," siger Maja. Alle kigger på Malik. Det ser ud som om, han har ondt i maven.

"Ja," siger Hans. "Man bliver ked af det. Og irriteret, hvis man er utryg."

"Er du en gang imellem utryg?" spørger Anni.

"Nåå..." Hans griner lidt fjollet.

"Kan man gøre noget dumt, fordi man er utryg?" fortsætter Anni.

"Der er altså også nogen, der altid laver noget dumt," siger Maja og kigger på Hans.

"Tal for dig selv," siger Hans.

"Hvordan ved man, om nogen er utryg?" spørger Anni.

"Hvis folk er anspændt. Hvis de spænder i kæberne, eller hvis hænderne ryster," foreslår Lasse.

Anni nikker og giver Malik et klap på skulderen. "Nu skal du høre. Det er en god klasse, du er kommet i. De kan godt virke lidt overvældende, men de er alle søde. Det finder du ud af, når du kender dem. Du kan sætte dig ved siden af Lasse."

"Det er mig," siger Lasse og smiler til Malik. "Kom herved og sæt dig."

Malik går langsomt ned og sætter sig.

"Nu skal vi alle hjælpe Malik med at falde til," siger Anni.
"Hvad kan vi gøre, for at han føler sig tryk? Det vil være godt for Malik, og det vil være godt for klassen. Hvordan kan hver enkelt af jer gøre noget for fællesskabet? Har I pligt til at gøre noget for fællesskabet?"

"Kan du ikke sige det på dansk?" spørger Frede.

"Jo." Anni smiler. "Jeg tror, at jeg vil fortælle en historie i stedet."

"En gyser," råber Hans.

"Det tror jeg ikke, det er. Og dog. Men det er i alt fald en historie, I skal tænke over."

"Vi kan ikke holde til at tænke mere," stønner Hans.

"Tal for dig selv," siger Maja.

"Lad nu Anni fortælle," siger Lasse.

"Der var en gang en forfærdelig sygdom, som forårsagede død over hele verden. Den spredte sig mere og mere, og flere og flere døde. Ingen vidste, hvordan man kunne stoppe sygdommen. Man frygtede, at det meste af menneskeheden ville uddø. Men så fandt man en mand, der ikke var syg. Selv om han havde gået blandt en masse smittede, var han frisk og rask. Lægerne jublede. De ville kunne lave en vaccine af en dråbe blod fra manden. Vaccinen ville kunne stoppe den gruelige sygdom. Alle var glade. En dråbe blod ville redde hele verden. MEN... manden ville ikke give sit blod til

**"Alle har
frihed til at
bestemme
over sig selv"**

vaccinen! Nu er det så, jeg spørger jer: Har manden ret til at bestemme over sit eget blod?"

Der blev helt stille i klassen. Du tænkte, hvad det havde med Malik at gøre, men kunne alligevel mærke, at alt på én eller anden måde hænger sammen.

"Folk skal ikke komme og tvinge mig til at give blod," sagde Maja stille. "Alle har frihed til at bestemme over sig selv."

"Måske skal han ikke give sit blod, men det vil være en god idé. Det vil hjælpe alle," påpeger Frede.

"Han har pligt til at hjælpe," siger Lasse. "Han bør tænke på andre, ikke kun sig selv."

"Han bestemmer 110% over sin egen krop!" fastslår Hans.

"Hvis man kan tvinge ham til at give en dråbe blod, kan man så også tvinge ham til at give ... en arm eller et hjerte? Hvor går grænsen?"

"Jeg synes også, han har frihed til selv at vælge," siger Malik stille. "Men jeg synes helt bestemt, at han skal vælge at hjælpe. Alle bør give det, de kan for fællesskabet."

"Nemlig," siger Maja. "Han har friheden, men det er også en frihed til at sige ja og hjælpe. Vi bør alle hjælpe."

"Men ingen kan tvinge os til at hjælpe," slår Hans fast.

"Heller ikke en lærer. Ingen kan tvinge os til noget, vi synes er forkert!"

"Men er det forkert at hjælpe?" spørger Lasse.

"Det må man afgøre med sin samvittighed," siger Hans.

"Det er et godt sted at stoppe samtalen," siger Anni.

"Jamen vi har ikke fået fastslået, om han skal tvinges til at give sit blod," siger Frede frustreret.

"Nej," siger Anni. "Der er ikke et entydigt svar. Som Hans sagde, skal det måske afgøres af den enkeltes samvittighed? Eller måske kan vi sammen bestemme, hvad der er rigtigt?"

"Jeg ville nu have givet en dråbe blod, hvis det var mig," siger Maja.

"Godt. Men her i klassen er det mig, der bestemmer." Anni smiler til jer. "Og jeg bestemmer, at vi skal ... lege."

Alle jubler.

"Legen hedder: Hvem kommer ind i byen?" forklarer Anni. "Én laver en regel for, hvem der kan komme ind i byen. Så giver han eller hun et eksempel. Fx: Hans kommer ind i byen. Så skal andre komme med forslag til, hvem eller hvad der kommer ind i byen. Den, der har lavet reglen, fortæller så, om det er rigtigt eller forkert. Lad mig tage et eksempel. Jeg siger altså, at Hans kan komme ind i byen. Hvis den næste siger, Maja kommer ind i byen, siger jeg nej, hvis reglen er, at det skal være en dreng. Reglen kan også være, at det skal være en, der begynder med 'H', eller en der er god til at spille fodbold..."

"Eller er grim," griner Lasse.

"Så kan Lasse komme med ind i byen," råber Hans.

"Jeg tror, I er ved at have forstået systemet. Ellers finder vi ud af det undervejs. Jeg starter. Jeg siger Malik kommer ind i byen." Anni peger på den næste, der skal komme med et forslag.

"Lasse kommer ind i byen," foreslår Hans.

"Ja," siger Anni.

"Hans kommer ind i byen," siger Lasse.

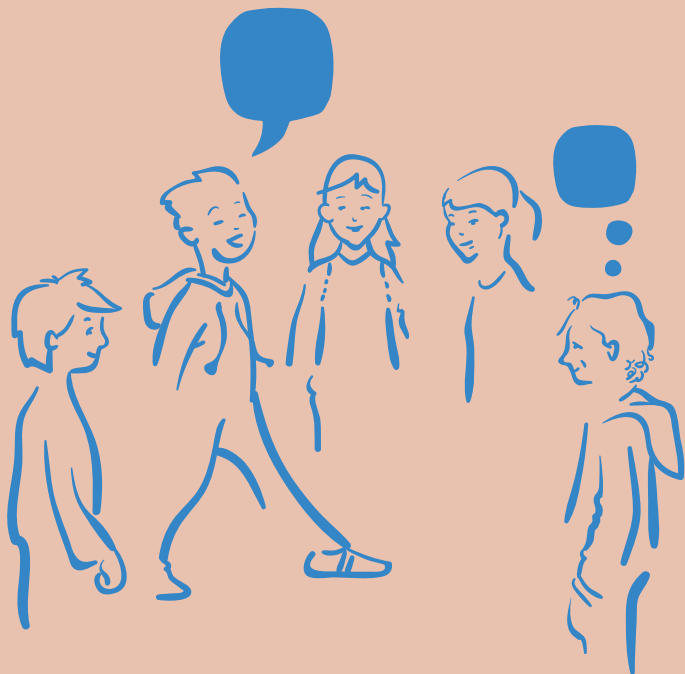
"Nej."

"Lone," foreslår Maja.

"Nej."

Næste gang det er Annis tur, siger hun, at Biler kommer ind i byen.

Det varer lang tid, inden de finder ud af, at det skal være på 5 bogstaver for at komme ind i byen.

Tankeleg 4

Er du med på en tankeleg?

Du kan for eksempel lege legen i skolen, på legepladsen eller med dine håndboldvenner.

1. En af jer tænker en regel for, hvem der kan komme ind i byen. Fx "grønne ting" må komme ind i byen
2. Han eller hun giver et eksempel. Fx: Ærter må komme ind i byen
3. Andre skal nu komme med forslag til, hvem eller hvad der kommer ind i byen
4. Den, der har lavet reglen, fortæller så, om det er rigtigt eller forkert
5. Legen fortsætter til, I har regnet ud, hvilken regel der er lavet

God fornøjelse.

Jeg er i vildrede!

Onsdag efter frokost skynder I jer op til time. I skal have musik. I har Mark til musik, og det er altid sjovt. Mark er dygtig og sej. Han er trommeslager i et band, og han er vildt dygtig. Bandet har indspillet en cd og er lidt berømt. I stormer ind og sætter jer.

"Hej." Mark kommer ind ad døren. "I dag skal vi lave en trommesolo." Alle jubler. "Nu skal I høre, hvordan det skal lyde."

Mark sætter sig til trommesættet og begynder at spille. Du kan næsten ikke få luft. Det er bare helt vildt. Det lyder fantastisk, og det skal I lære at spille. Hans begynder at klappe, og snart følger I alle sammen efter, og da Mark er færdig, er jubleen enorm.

"Tak skal I have." Mark smiler. "Nu vil jeg lære jer at spille. Klassen skal spille på bongotrommer, men to af jer skal være solister. To af jer skal sidde ved trommesættene. I lærer noget forskelligt, men når I spiller sammen med resten af klassen, kommer det til at lyde, som det jeg spillede. I alt fald næsten."

Alles øjne skinner. Det her er noget, I kan lide. Det er noget, I gerne vil lære.

"Hvem skal være de to solister ved trommesættet?"

Mange rækker fingeren op.

"Tag mig," råber Hans. "Jeg har et trommesæt derhjemme."

"Nej, nej. Jeg har spillet trommer til sammenspil," råber Lasse. "Jeg har trænet rigtig meget. Mange siger, at jeg er blevet rigtig god."

"Mark, du skal vælge mig," råber Maja. "Jeg kan danse, mens jeg spiller. Det drejer sig om at kunne få folk til at synes om musikken."

"Kære Mark," siger Malik høfligt. "Jeg er måske ikke den oplagte, men jeg er sikker på, at du ikke vil fortryde, hvis du bruger mig ved trommerne. Jeg vil gøre mig meget umage og vil sige mange tak for tilbuddet."

Mark smiler. Så kigger han på dig. "Hvad med dig. Kunne du have lyst til at prøve?"

"Nej, tak. Tag én af de andre. Jeg er ikke så god til trommer. Jeg er bedre til at holde melodien. Gem mig til du skal vælge en til at spille klaver," siger du stille.

Mark løfter hænderne og får alle til at tie stille. "I gør det ikke nemt for mig. Jeg er i vildrede! Derfor spørger jeg nu jer: Hvem skal jeg vælge. Tal sammen to og to. Så skal I tænke over, hvem jeg skal vælge. Skal det være:

- En med et godt trommesæt?
- En der har øvet sig meget?
- En der er god til at optræde?
- En der spørger pænt?
- En som ikke er særlig god til at spille?

Værsgo. I må hjælpe mig."

Han sætter jer sammen to og to. Du skal diskutere det med en pige, der hedder Mille.

"Bare fordi én er bedre, betyder det ikke, at man skal have førsteret," siger Mille.

"Nej, du har ret." Du tænker dig lidt om. "Jeg synes, at den, der spørger ordentligt, skal have lov. Det var Malik, der spurgte pænt, mens de andre råbte."

"Den er jeg med på," siger Mille. "Det skal kunne betale sig at være høflig."

Mark spørger de forskellige.

"Vi synes, at du skal trække lod," foreslår Maja og hendes makker.

"Nej," siger Mille ivrigt. "Vi synes altså, at det skal kunne betale sig at være høflig. Derfor synes vi, at den, der spurgte pænest, skal have den ene plads. Altså Malik."

"Det er måske lidt rigtigt," siger Hans. Alle undrer sig. "Hvis det er hjemme, kunne jeg godt finde på at mase mig frem, men når det er på skolen, skal det være den, der spørger pænest."

"Nej," siger Lasse. Han peger på dig og siger, at du skal have pladsen. "Det skal være den, der ikke er så god til at spille. Når du er her Mark, kan du jo vejlede. Så kan man lære at spille."

Flere nikker. Du ryster nervøs på hovedet.

"Hvad siger du?" spørger Mark.

"Jeg siger tak for tilbuddet. Men jeg vil gerne sige nej tak. Det vil jeg ikke kunne lære. Det vil aldrig komme til at lyde godt."

"Godtager vi dette ønske?" Mark kigger på dine kammerater.

Maja nikker. "Ja, det er i orden," siger Hans. Og så er det afgjort. Du slap.

"Godt," siger Mark. "Er det så Malik, der skal have den ene plads."

"Jeg ved nu ikke. Det er ikke nok at være høflig," siger Lasse. "Man skal også mene det. Hvis man bare er høflig for at opnå noget, så er det en falsk høflighed."

"Men hvis man lærer, at når man er høflig, så får man det positivt tilbage, så vil man jo på sigt blive høflig," siger Maja. "Og det vil da være godt."

Alle nikker. Malik får den ene plads.

Du står og tænker for dig selv. Hvem skal have den anden plads? Nu fik Malik den ene, som du og Mille foreslog. Men hvem af de andre skal have den sidste plads?

I det samme bliver Mark kaldt op på kontoret. Hans datter er blevet syg, og han skal hjem til hende. Inden han går, siger han, at I skal finde ud af, hvem der skal spille på det andet trommesæt til næste gang.

Du synes, det er svært.

Du går hjem og snakker med dine forældre og søskende om det.

Jeg håber, I kommer frem til et bud.

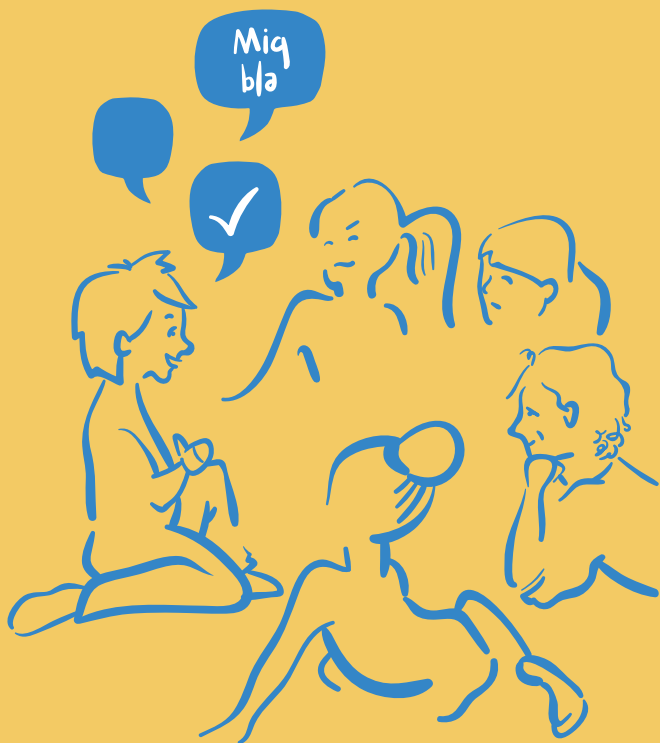
Tankeleg 5

Vil du være med til en Tankeleg?

Her er en leg, du for eksempel kan lege med dine forældre eller bedsteforældre, med dine venner på dit værelse eller over telefonen eller med dine klassekammerater i frikvarteret.

1. I skal en efter en på max to minutter fortælle tre ting om jer selv, hvoraf kun én ting skal være sand
2. Når I alle har fortalt jeres tre små historier, skal de øvrige deltagere forsøge i fællesskab at gætte, hvilken af historierne der er sand

God fornøjelse.

Har du bedt ham om hjælp?

Næste dag skal I have fysik i sidste time.

"Øv," siger Hans. "Vi skal lave forsøg i dag. Jeg gider bare ikke. Bare timen var slut, så vi kan komme hjem."

"Hold nu op," siger Lasse. "Det er da spændende. Vi kan eksperimentere. Vi lærer ved at gøre noget i stedet for at læse om det. Det er en god måde at lære på."

"Ja, altså hvis man kan finde ud af det. Jeg fatter ikke noget," siger Maja. "Og Rune kommer aldrig og hjælper mig."

"Har du bedt ham om hjælp?" spørger Lasse.

"Nej, men han kan da se, at jeg står og ser helt fortabt ud."

"Prøv at spørge," siger Lasse.

I går ind i fysiklokalet. Du er spændt på, hvordan timen vil gå. Du vil se tydeligt efter, hvem det er, at jeres fysiklærer Rune vil hjælpe.

"Hej unger." Rune kommer. Han er altid så overfrisk. "I dag skal vi lave et spændende forsøg. Jeg har gjort klar. I går ud med jeres faste makker."

Alle rejser sig. Nogle mere ivrige end andre. Sammen med Mille går du ned til jeres plads. Der ligger en masse

ledninger, en spole og en magnet, en pære og en ringeklokke og endelig en opstillings vejledning, I skal bygge efter.

"Det ser svært ud," sukker Mille.

"Lad os nu bare prøve." Du tager spolen og skruer ledninger fast.

"Jeg tror, det er en forkert ledning," siger Mille.

"En ledning er vel en ledning," siger du.

"Nej, for ledningen her skal være til fatningen." Mille peger.
"Og den sidder jo fast på fatningen. Så er det jo den her, vi skal bruge."

Du forstår ikke helt, hvad Mille mener.

"Jeg tror, det er godt nok. Vi sætter bare ledningerne sammen."

"Jeg synes, det ser lidt farligt ud. Skal vi ikke spørge Rune, om det er ok?"

I kigger efter Rune. Han er gået hen til Hans.

"Hvad så Hans. Jeg synes ikke, du er kommet i gang endnu."

"Jeg kigger lige på tegningen."

"Kan du godt finde ud af det?"

"Selvfølgelig. Jeg er jo ikke dum."

"Nej, nej. Jeg ville jo bare hjælpe."

Rune går hen mod Lasse. Lasse arbejder hårdt sammen med sin makker Jonathan.

"Det ser godt ud Lasse og Jonathan..."

"Rune, kom lige og hjælp," råber Frede.

"Tag den lidt med ro. Jeg er lige i gang her," svarer Rune surt og vender sig om til Lasse og Jonathan igen.

"Jeg tænker på, om det ikke var muligt at sætte lampen og ringeklokken ind parallelt," foreslår Lasse.

"Godt tænkt. Det skal I lige høre alle sammen. Lasse foreslår, at man prøver at sætte lampen og klokken parallelt. Tror I andre, at man kan det?"

"Jeg er ligeglad med lampen, bare klokken ringer, så vi kan komme hjem," hvisker Hans, og hans makker griner.

"Slap lidt af dernede i hjørnet," råber Rune. Han ser sig omkring. Den eneste, der rækker hånden op, er Jonathan. Han tror godt, det kan lade sig gøre.

"Jeg synes, I skal afprøve Lasses teori. Så kan I se, om det virker."

Da Rune går videre, rækker Mille hånden op, men Rune ser det ikke. Det er som om, han går rundt i sine egne tanker.

Efter timen er Maja oppe i det røde felt. "Synes I det er i orden, at Rune kun hjælper Lasse og Jonathan, som faktisk er de eneste, der selv kan?"

"Nej," siger Frede. "Jeg spurgte om hjælp, men han kom ikke."

"Du skulle måske lære at spørge mere høfligt," griner du. "Du råbte og afbrød. Det er måske ikke den bedste form. Tænk på Malik i musik."

"Nej, men Mille var høflig. Hun sad med hånden oppe i næsten 10 minutter," siger Maja.

"Og måske skulle han rent faktisk have hjulpet Hans," siger Frede. "Hvis han havde taget sig tid til at sætte ham ind i forsøget, kunne han måske have motiveret ham til at arbejde med. Er det ikke det allervigtigste?"

"Han skal i alt fald ikke vælge Hans fra. Det er da blot med til at få ham til at miste lysten til at lære noget," siger Frede.

"Jeg gider slet ikke have hjælp af Rune," vrænger Hans.

"Jamen, så er det jo bare spild af tid, hvis han prøver at hjælpe dig," siger Lasse. "Jeg synes, Rune skal bruge tid på dem, der er motiveret. De, der har lyst til at lære noget."

"Jeg er ikke enig!" siger Maja. "Det er nemmest, hvis folk er motiveret. Men opgaven er vel at skabe motivation."

"Enig," siger du. Men du kan også se, at flere er i tvivl. Hvem er den vigtigste at hjælpe?

Du tænker over spørgsmålet resten af dagen. Du synes, det er ret vigtigt. Om aftenen snakker du med dine forældre om spørgsmålet.

Tankeleg 6

Vil du være med til en tankeleg?

Du kan for eksempel lege den med din mor ude i jeres have, med din søster i bussen eller med din fætter over telefonen.

1. I skal nu tælle til tre ved at skiftes til at sige ét tal ad gangen. Én starter med at sige ét
2. Den anden fortsætter ved at sige to, og så siger den første tre
3. Når det er gjort nogle gange, skiftes ét ud med en lyd og/eller en bevægelse, som I selv bestemmer
4. Efter et par gange skiftes også to ud med en lyd og/eller bevægelse, og sådan fortsætter det, indtil tre også har en lyd og/eller bevægelse
5. Afslut med at tælle med lyde og/eller bevægelser sammen

God fornøjelse.

Hvor mange point får man, hvis man svarer rigtigt?

Fredag i sidste time kommer Anni ind og siger, at I skal bruge den sidste time på at lege. I bliver placeret i grupper på 3. Så deler hun en spilleplade ud til hver gruppe. I får også en terning og en brik.

1	2	3
4	5	6
7	8	9

"En af jer starter med at slå med terningen," forklarer Anni. "Så rykker vedkommende det antal felter, som terningen viser."

"Jamen, der er jo ingen bane." Hans tager sig til hovedet. "Vi kan jo ikke se, hvilken vej vi skal flytte."

"Nej." Anni griner. "Det er også lige meget. I flytter det antal felter, I skal, lige i den retning I ønsker."

"Det giver jo ingen mening," stønner Hans.

"Så lander I på et felt. Til hvert felt er der et spørgsmål. Det skal man så svare på."

"Hvor mange point får man, hvis man svarer rigtigt?" spørger Lasse.

"I kan hverken svare rigtigt eller forkert. Det er lige som med filosofi, måske ved vi slet ikke, om der er noget, der er rigtigt eller forkert. I denne leg skal I bare sige jeres mening," forklarer Anni.

"Jamen, så kan vi jo ikke se, hvem der vinder." Frede fatter ingenting.

"Det her spil drejer sig heller ikke om at vinde. Det er et spørgsmål om at blive klogere."

"Et eller andet pædagogisk fis," siger Hans.

"Prøv nu lige spillet. Måske vil I synes, det er sjovt, når I først er kommet i gang."

I går i gang og bliver grebet af det. Det er sjovt, at selv om to rammer det samme felt, er det tit helt forskellige svar, der kommer.

Spørgsmål til felterne:

1. Hvem bestemmer mest hjemme hos dig?
2. Hvem bestemmer mest i jeres klasse?
3. Hvad kunne du godt tænke dig, at du altid bestemte?
4. Er der nogen, der har ret til at bestemme mere end andre?
5. Hvad var det sidste, du bestemte?
6. Hvor ville du tage hen på ferie, hvis du kunne bestemme?
7. Hvor meget ville du gå i skole, hvis du selv kunne bestemme?
8. Hvad skulle den danske regering bruge pengene til, hvis du skulle bestemme?
9. Hvis du kunne bestemme 1 ting mere, der skulle være i din by, hvad skulle det så være?

1	2	3
4	5	6
7	8	9

Tankeleg 7

Vil du være med til en tankeleg?

Find en terning frem. Skriv selv spørgsmål, som du og dine venner kan tale om.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

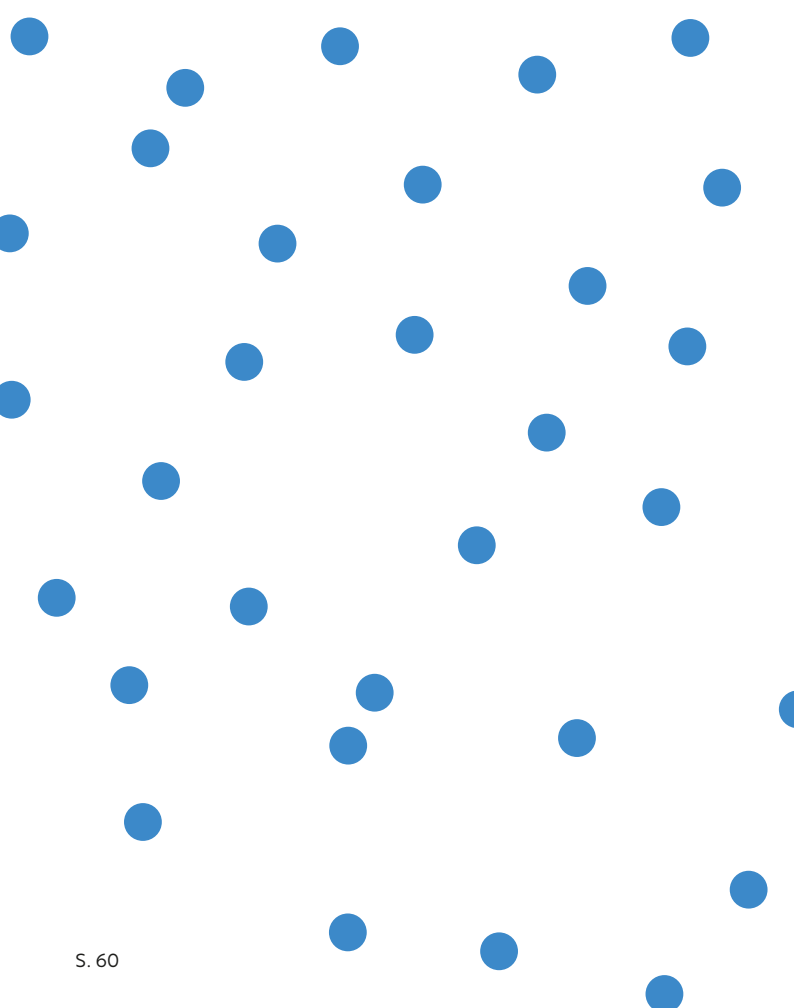
6. _____

7. _____

8. _____

9. _____

God fornøjelse.

Tilblivelsen af denne bog

Denne bog er skrevet sammen med Holger, Loui, Frederik, Martin, Paul og Mira og deres lærere Maria, Mette og Rikke fra Behandlingsskolen Chrysalis i Billund. De har en gang om ugen i foråret 2020 mødtes med Cecilie Tang-Brock, og sammen har de haft filosofiske dialoger, hygget sig i Filosofiklubben og leget tankelege. De har talt om forskellige dilemmaer med udgangspunkt i forskellige historier, som Cecilie har fortalt. Dialogerne har taget udgangspunkt i Filosofiske dialoger og FN's Børnekonvention, som er skrevet af lektor i filosofi og leder for Filosofi i skolen ved Syddansk Universitet Caroline Schaffalitzky og udgivet af CoC Playful Minds i forbindelse med UNICEF's udnævnelse af Billund Kommune som kandidat til Danmarks første Børnevenlige By og Kommune. Det har været nogle meget spændende dialoger, ikke mindst fordi en del af møderne pga. COVID-19 blev afviklet digitalt. Børnene er gået meget op i dialogerne - og selv om de har været dybt uenige, har de lyttet og forsøgt at forstå hinanden. Det har været en fornøjelse at være skriverkarl på denne lille bog, hvor jeg har forsøgt at få så mange af børnenes refleksioner, meninger og holdninger frem. Børnene har godkendt manuskriptet, og jeg ved, at de kan genkende sig selv - uden at de føler sig udleveret.

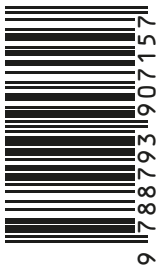
Jeg takker alle børn og voksne for en masse spændende dialoger og hyggeligt samvær.

Også en tak til Josefine Bitsch for sparring omkring legene.

Jim Højberg.

Jim Højberg er uddannet bibliotekar og har siden 1977 arbejdet som børnebibliotekar samt med anden børnekultur af forskellig art, bl.a. Børneradio for DR og Radio Fyn. Jim debuterede som børnebogsforfatter i 1981 med bogen Kampen for et frit land - en fortælling fra Guinea-Bissau og udgav i foråret 2020 sin børnebog nummer 100. Jim kan skrive for børn i alle aldre og i mange forskellige genrer. Hans bøger rummer altid dynamik og spænding og ofte også en masse sjov. I 2003 modtog Jim Vejle Amts Litteraturpris.

Cecilie Tang-Brock er uddannet lærer, facilitator i filosofisk dialog med børn, cand. pæd. i pædagogisk filosofi og er ansat som programleder hos CoC Playful Minds.

9 788793 907157

ISBN 978-87-93907-15-7

cocplayfulminds.org

CoC
Playful
Minds

Capital of Children

